

Ekumeninis krikščioniškojo paveldo matmuo

Globalus požiūris į įvairiose krikščioniškose konfesijose esančias vertybes kuria autentišką ekumeninį dvasingumą. Toksai požiūris ir iš jo kylantis kitų krikščioniškų tradicijų pažinimas praturtina visų bendrą dalyvavimą viename išganymo slėpinyje. Kristaus Bažnyčios gyvenimas iš esmės turi būti „katalikiškas“, t. y. visaapimantis. Žmogus turi stengtis suvokti „tiesos pilnatvę“ (Jn 16, 13) ir būti panardintas į Dievo išganymo ekonomijos apmąstymą. Gyvas šios „tiesos pilnatvės“ troškimas turėtų gaivinti tiek konkrečios dalinės Bažnyčios gyvenimą, tiek ir kiekvieno tikinčiojo religinę praktiką. Kristaus tiesos pilnatvėje, pranokstančioje atskiras tradicijas ir dalinių Bažnyčių patirtis, slypi geresnės ir vieningesnės Bažnyčios ateities pažadas.

A global attitude toward various values present in Christian denominations tends to create an authentic ecumenical spirituality. Such an attitude, out of which develops knowledge of the other Christian traditions, enriches everyone's mutual participation in one and the same mystery of redemption. Life in Christ's Church must essentially be "Catholic", i.e. all-encompassing. It must try to discern "all truth" (John 16.13) and it must be submerged in contemplation of God's salvation economy. This living desire for "all truth" should refresh not only the life of the local Church but also the religious practices of each believer. Christ's plenitude of truth excels the traditions and experience of the local Churches and in this truth exists the hope for a better and more united Church in the future.

Įvadas

Straipsnio tikslas ir objektas. Europos Sąjunga – ne tik daugelio tautų, bet ir įvairių krikščioniškų konfesijų bendruomenė. Toji pati krikščionybė skirtingų konfesijų atstovų yra savitai išgyvenama ir reprezentuojama. Krikščionių susiskaldymas visų pirma suvokiamas kaip skaudi, tikėjimo vienybę pažeidžianti problema, todėl jis daugelį kartų įvairių Bažnyčių atstovų buvo apgailėtas, prisiimant savosios kaltės dalį. Tačiau šiandien galima išskirti klausimą, ar iš šios krikščionių susiskaldymo problemos nebūtų galima gauti ir kokios nors naudos? Juo labiau, kad Jonas Paulius II yra išreiškęs nuomonę, jog Bažnyčios skilimai buvo kelias, vedantis išsamesnės Kristaus Evangelijos sampratos ir daugiariopio Dievo malonės turty pažinimo link.¹

Kalbant apie krikščioniškųjų Europos Bažnyčių vertybinius tarpusavio mainus, visų pirma omenyje turimi katalikų ir stačiatikių dvasiniai turtai. Protestantizmą tektų laikyti mažiau turtinga *istorine* tradicija, labiau orientuota į dabartinį Dievo ir žmogaus santykį. Tačiau kaip tik dėl šio ypač akcentuoto *dabarties* religingumo protestantizme išryškėja keletas labai svarbių krikščioniško gyvenimo bruožų ir fenomenų.

Ekumenizmas nėra lengvesnis kelias, tai veikiau iššūkis, skatinantis praplėsti akiratį, kelti klausimus apie krikščioniško tikėjimo esmę ir radikalizuoti tikėjimą kasdienybėje. Jonas Paulius II Apaštališkajame laiške „Novo millennio ineunte“ pažymi: „Maldavimas „ut unum sint“ yra ir mus įpareigojantis imperatyvas, ir palaikanti jėga, ir išganingas prie-

kaištas mums dėl mūsų inertiškumo ir siauraširdiškumo“.²

Metodas ir literatūra. Rašant straipsnį remtasi popiežių Benedikto XVI ir Jono Pauliaus II bei Vatikano II Susirinkimo mokymu, naudotasi žymių teologų Walterio Kasperio, Karlo Lehmanno, Waclawo Hryniewicziaus, garsaus religijos filosofo Martino Buberio ir Taizé bendruomenės įkūrėjo brolio Roger įžvalgomis bei praktine ekumeninių kontaktų patirtimi, taikytas analitinis-sintetinis metodas.

1. Katalikiškumas ekumeninėje perspektyvoje

Katalikiškumo žymė katalikų apologetikoje ilgą laiką buvo suprantama kaip geografinis Bažnyčios išplitimas pasaulyje. Šiandien matome panašų kitų krikščioniškųjų Bažnyčių paplitimą, todėl galėtume sakyti, kad ir jos turi šią žymę. Be to, nūdienė teologija atskleidžia platesnę katalikiškumo sampratą, kuri aprėpia įvairius Bažnyčios gyvenimo matmenis. Šiandien kalbama apie dvasinio gyvenimo formų, kanonų teisės nuostatų, liturgijos taisyklių ir teologinio apreikštųjų tiesų aiškinimo įvairovę. Ši teisėta įvairovė bėgant amžiams Katalikų Bažnyčioje buvo nustelbiama dominuojančio uniformizmo. Vienodumas atrodė Bažnyčios vienybės sąlyga. Visoje Katalikų Bažnyčioje išlaikyti lotynų kalbą, vienodą Romos lotyniškąją liturgiją, vadovautis Romos kanonų teise, visas bažnytinio gyvenimo sritis pavesti tvarkyti Romos kurijai – atrodė vienybės idealas. Ryškiu pavyzdžiu čia gali būti iki palyginti netolimos praeities vykdytos pastangos sulotyninti Rytų Katalikų Bažnyčias. Joms paliktas tam tikras savitumas reiškė išimtį iš bendros taisyklės. Tokių išimčių turėjo būti kuo mažiau. Šitokia praktika kenkė vidiniam, kokybiniam Bažnyčios katalikiškumui.

Nūdien aiškiai suvokiama, kad beatodairiško uniformizmo neturi būti siekiama ten, kur egzistuoja tikėjimo išraiškos formos, bet ne jo esmė. Teisėta formų įvairovė Bažnyčioje skamba tarsi didingiausia simfonija su savo nesuskaitomomis variacijomis, spalvų tonais bei ritmais. Ji visiškai nekenkia Bažnyčios vieningumui, bet puošia ją ir parodo jos visuotinumą – katalikiškumą.

Taigi šiandien Bažnyčios katalikiškumas suprantamas kaip:

- geografinis Bažnyčios išplitimas pasaulyje,
- teisinga, į gyvenimo pilnatvę vedanti doktrina,
- išganymo priemonių visuma,
- kulto įvairovė,
- dorybių visuma,
- Dvasios dovanų visuma.

Šis požiūris atitinka pirmųjų amžių Bažnyčios sampratą, kurios išraišką randame šv. Kirilo Jeruzaliečio (315–386) *Katechezėse*. Bažnyčioje jis pažymi šiuos jos katalikiškumo bruožus:

- Bažnyčia pasklidusi visoje žemėje iki toliausių jos pakraščių,
- žmonėms ji skelbia išsamias ir neturinčias trūkumų žinotinas tikėjimo tiesas apie regimus ir neregimus, dangiškus ir žemiškus dalykus,
- ji moko teisingu ir maldingu gyvenimu garbinti Dievą visokio amžiaus ir visų luomų žmones: vaikus ir suaugusius, valdovus ir pavaldinius, mokytuosius ir beraščius,

- ji tarsi gydytoja gydo žmoguje visas nuodėmių padarytas žaizdas ir stiprina jame visokeriopą gėrį.³

Taizė bendruomenės įkūrėjas brolis Roger Schutzas tikino, kad katalikai turi didį pašaukimą – tarnauti visų krikščionių susivienijimui: „Krikščionys katalikai, jūs nešiojate vardą, kuris jus įpareigoja! Katalikiškumas, ekumeniškumas, universalumas – tai tos pačios reikšmės žodžiai“.⁴ Būti kataliku, anot brolio Roger, tai turėti plačią, universalią širdį, atvirą visiems žmonėms ir atjaučiančią visus jų vargus.⁵

Ne tik katalikiškumas, bet ir kiti esminiai Bažnyčios bruožai (vienumas, šventumas ir apaštališkumas) yra nuolatinis imperatyvas praplėsti savo akiratį. Nereikia jų suprasti kaip konkrečios Bažnyčios bruožų. Daugiau ar mažiau jie realizuojami kiekvienoje krikščioniškoje Bažnyčioje, beje, dėl skilimų tik iš dalies ir nevisiškai. Tačiau šie bruožai pačia savo prigimtimi yra priešingi susiskaldymui ir izoliavimuisi. Jie veikiau yra iššūkis keistis, vienytis, atsiverti ir atsiversti.

2. Ekumeninis dvasingumas

Bažnyčios mokytojas šv. Pranciškus Salezas mokė, kad Bažnyčioje negali būti vienos dvasingumo formos, kuri tiktų visiems. Įvairių pasaulimų krikščionys turi naudoti skirtingas, jų gyvenimo būdą atitinkančias dvasingumo priemones. Todėl pagrįstai galima kalbėti apie įvairių krikščioniškų pasaulimų dvasingumą: pasauliečių, vienuolių, kunigų, tretininkų, pedagogų, verslininkų, mokslininkų, menininkų etc.⁶ Kalbant apie ekumeninį dvasingumą, omenyje turima įvairių krikščioniškų konfesijų patirties visuma. Ekumeninis dvasingumas kyla iš pačios krikščionybės prigimties. „Vienas Viešpats, vienas tikėjimas, vienas krikštas; vienas Dievas ir visų Tėvas“ (Ef 4, 5–6). Taigi yra viena krikščionybė, nors ji gali būti įvairiai išgyvenama. Tai priklauso nuo konkrečių gyvenimo sąlygų bei nuo vertybių, kurios yra iškeliamos į pirmą vietą. Kad galėtume pasinaudoti kitose konfesijose subrendusia dvasine patirtimi, turime geranoriškai atsiverti atsiskyrusiųjų brolių puoselėjamos autentiškai krikščioniškoms vertybėms.

Apie ekumeninį dvasingumą galima kalbėti todėl, kad ekumenizmas kilo veikiant Šventosios Dvasios malonei ir yra viena iš didžiųjų Dievo dovanų Europos žemynui.⁷ Tai toji pati Dvasia, kuri, anot Išganytojo užtikrinimo, veda mus į tiesos pilnatvę. Dievo Dvasia veikia visur, kur tikintieji „šaukiasi mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus vardo“ (1 Kor 1, 2). Šis šaukimasis ir pastanga gyventi pagal Kristaus mokymą vyksta visose krikščioniškose bendruomenėse. Todėl visos krikščioniškosios Bažnyčios yra į išganyką vedančios realybės. Todėl ir visi pasiekimai ekumenizmo kelyje yra ne tik geros valios žmonių, bet ir Šventosios Dvasios veikimo rezultatas. Ekumeniniam judėjimui pradžią davė ir jo tolesnį vystymąsi inspiravo žmonės, pasižymėję giliu tikėjimu ir dideliu pasitikėjimu Šventosios Dvasios veikimu. Galime prisiminti tokias asmenybes kaip Johnas H. Newmanas, Maxas Metzgeris, Paulis Couturier, Yvesas Congaras, Jonas XXIII, Paulius VI, Konstantinopolio patriarchas Atenagoras I, Aleksandras Menis, brolis Roger ir Jonas Paulius II.⁸

Ekumeninės krikščionių pastangos yra glaudžiai susijusios su įvairiopa skirtingų konfesijų tikėjimo patirtimi. Atsiverdami dvasinių krikščionybės turtų visumai ir sąmoningai įsitraukdami į ekumenizmo procesą, praplečiame savąją krikščioniškojo paveldo sampra-

tą. Vatikano II Susirinkimas pabrėžė, kad „tikrasis ekumenizmas neįmanomas be vidinio atsivertimo“.⁹ Tapdami jautresni atsiskyrusiųjų brolių ir seserų dvasinei patirčiai bei savitai jų krikščioniškojo gyvenimo praktikai, geriau suvokiame ir savąją, katalikiškąją tradiciją.

Globalus ir integruojantis požiūris į įvairiose krikščioniškose konfesijose esančias vertybes kuria autentišką ekumeninį dvasingumą. Toks požiūris ir iš jo kylantis kitų krikščioniškų tradicijų pažinimas praturtina visų bendrą dalyvavimą viename išganymo slėpinyje. Kristaus Bažnyčios gyvenimas iš esmės turi būti „katalikiškas“, t. y. visaapimantis. Žmogus turi stengtis suvokti „tiesos pilnatvę“ (Jn 16, 13) ir būti panardintas į Dievo išganymo ekonomijos apmąstymą. Gyvas šios „tiesos pilnatvės“ troškimas turėtų gaivinti tiek konkrečios dalinės Bažnyčios gyvenimą, tiek ir atskirų tikinčiųjų religinę praktiką. Anot kardinolo K. Lehmanno, Kristaus Bažnyčios šerdis glūdi ne joje pačioje, bet šalia jos – Jėzuje Kristuje, kuris Bažnyčią gimdo ir ugdo.¹⁰ Kristaus tiesos pilnatvėje, pranokstančioje atskiras tradicijas ir dalinių Bažnyčių patirtis, slypi geresnės ir vieningesnės Bažnyčios ateities pažadas.

Tiesos reikšmę ekumeniniam judėjimui ir kiekvieno žmogaus gyvenimui bei jo asmenybės raidai pabrėžė Jonas Paulius II enciklikoje „Ut unum sint“. Popiežius pažymėjo, jog ekumeniniame dialoge „nekalbama apie tikėjimo paveldo modifikavimą, dogmų reikšmės keitimą, esminių žodžių iš jų pašalinimą, tiesos pritaikymą epochos polinkiams. [...] Tikėjimo srityje kompromisas yra prieštaravimas Dievui, kuris yra Tiesa. Kas Kristaus, kuris yra „kelias, tiesa ir gyvenimas“ (Jn 14, 6), Kūne galėtų kaip teisėtą traktuoti susitaikymą, pasiektą tiesos sąskaita? Susirinkimo paskelbtoje religijos laisvės deklaracijoje *Dignitatis humanae* tiesos, „ypač tos, kuri susijusi su Dievu ir jo Bažnyčia“,¹¹ paieška ir pritarimas jos reikalavimams priskiriami žmogaus orumui. Todėl tiesą išduodantis „buvimas kartu“ prieštarautų savo bendrystę siūlančiam Dievui ir kiekvieno žmogaus širdyje giliai slypinčiam tiesos poreikiui.“¹² Norėdamas išlikti ištikimas savajam pašaukimui, asmuo turi priimti visą, neredukuotą ir niekaip „nepritaikytą“ tiesą.

Kita vertus, dieviškoji tiesa negali būti apribota vienu žmogiškojo mąstymo būdu, vienokiu ar kitokiu mentalitetu, kultūrine raiška, maldingumo praktika, o juo labiau tam tikra liturgijos forma. Visuotinė Kristaus Bažnyčia savo dvasiniais turtais pranoksta paskiras konfesines Bažnyčias. Globalus žvilgsnis į visas krikščionybės šakas teikia galimybę geriau suvokti dieviškąją tiesą. Toksai tiesos suvokimas yra artimesnis ir gyvenimo tikrovei, kurioje svarbų vaidmenį vaidina bendruomeniniai ryšiai. Ryšių nutraukimas reiškia gyvybingumo sunykimą ir yra ligos arba mirties ženklas.¹³

Autentiškas ekumeninis dvasingumas formuoja žmones ir gaivina jų krikščioniškumą. Jis padeda atrasti slėpiningus krikščionių vienybės pagrindus. Įvairių konfesijų dvasingieji žmonės yra artimi vienas kitam (galime prisiminti Taizė ikūrėjo brolio Roger ir popiežiaus Jono Pauliaus II nuoširdų abipusį draugiškumą). Jie sugeba pakilti virš egzistuojančių konfesinių skirtumų ir pastebėti tas Dievo Dvasios dovanas, kurios vienija labiau nei formalus priklausymas tai pačiai konfesijai. Paprastų žmonių tikėjimo liudijimuose, laisvuose nuo ideologinės pareigos ir suinteresuoto požiūrio, geriausiai atsiskleidžia tikrasis Bažnyčios veidas. Kas tikrai myli Dievą, tas nesuinteresuotai džiaugiasi matydamas Dievo malones kituose žmonėse bei kitose Bažnyčiose.

Be abejo, kalbant apie ekumeninį dvasingumą, reikia pažymėti, kad gyvenime mes susiduriame ne tik su kitų konfesijų dvasiniais turtais ir brandžia krikščioniškąja patirti-

mi, bet taip pat ir su lėkšta bei paviršutiniškai suprasta krikščionybė. Kaip esama lėkšto katalikiškumo, lygiai taip pat esama lėkštos stačiatikybės ar lėkšto protestantizmo. Galime kelti klausimą, ar tokia paviršutiniška krikščionybė, stokojanti gilesnio Kristaus mokymo ir jo asmens pažinimo, iš viso verta vadintis krikščionybė? Jei Kristus suvokiamas tik kaip gyvenimo sėkmės garantas, neižvelgiant jo misijos esmės, kas tuomet lieka tikėjimo objektu? Kita vertus, ar teisus ir pamaldus protestantas Dievo akyse nėra tikresnis Kristaus Bažnyčios narys nei savanaudis katalikas? Keldama šiuos ir panašius klausimus, ekumeninė teologija gali ženkliai prisidėti ieškant atsakymo į klausimą, kame glūdi krikščionybės ir buvimo krikščioniu esmė.

3. Praturtinantis pasidalinimas

Ekumeninio dvasingumo pagrindą galime rasti dogmoje apie Švenčiausiosios Trejybės Asmenų perichorezė (*περιχώρησις* – gr. tarpuskvarba¹⁴). Šia sąvoka teologija¹⁵ bando paaiškinti Triasmenio Dievo būties įvairovę ir vienybę. Dieviškieji Asmenys persismelkia tarpusavyje ir egzistuoja vienas kitame: „Aš esu Tėve ir Tėvas yra manyje“ (Jn 14, 10). Dieviškųjų Asmenų tarpuskvarba išreiškia begalinį dieviškojo gyvenimo intensyvumą. Be to, žemiškoji Dievo Sūnaus misija taip pat buvo persmelkta Šventosios Dvasios buvimo ir glaudžiausios bendrystės su Tėvu.

Dieviškoji tarpuskvarba atsispindi visoje Dievo kūryboje. Naujasis Testamentas moko, kad Dievas yra pasaulyje, o pasaulis Jame: „Juk mes jame gyvename, judame ir esame“ (Apd 17, 28). Be to, kiekviena sukurtoji būtis egzistuoja ne izoliuotai nuo kitų būčių, bet su kitomis ir dėl kitų.

Tarpusavio persismelkimo principą reiktų atpažinti ir Bažnyčios gyvenime. Ekumeninė perichorezė yra dovanų ir charizmų, kuriomis Šventoji Dvasia apdovanoja tikinčiuosius ir ištisas Bažnyčias, tarpusavio persipynimas. Krikščioniškos konfesijos visais istorijos tarpniais, ypač nūdien, išgyvena teologinę, praktinę patirties ir kultūrinę tarpuskvarbą. Galime nesunkiai rasti daug sąlyčio taškų XX a. katalikų ir protestantų teologijoje, o pastaraisiais dešimtmečiais sustiprėjo katalikų teologų domėjimasis Rytų krikščionybės teologiniu paveldu. Tad šiandien teisinga kalbėti apie Bažnyčių ekumeninę perichorezė kaip dieviškųjų Asmenų perichorezės atspindį.¹⁶

Šiame kontekste vertingos Martino Buberio (1878–1965), religijos filosofo, įžymiojo *dialogo filosofijos* kūrėjo, išvalgos apie religijos kaip fenomeno ir kaip uždaros sistemos galimas klaidas ir jos išpažinėjų trūkumus. Kai religija imama suvokti kaip pati sau pakankama ir kai ji pateikiama kaip save teigianti doktrina, Bažnyčiai iškyla pavojus susiaurinti ir sumenkinti savąjį pašaukimą. Religija kaip sistema, patenkinta savimi, užtikrinta ir arogantiška, „religija, kuri tiki religija“ tampa sustingusi ir negyvastinga. Tokia religija veikiau užstoja Dievo veidą nei Jį parodo. Ji tampa „tauriausia nejautrumo Apreiškimui forma“.¹⁷ Kalbėdamas apie šiuolaikinio pasaulio atsitolinimą nuo Kristaus bei plintančią sekuliarizaciją, popiežius Benediktas XVI su didele drąsa iškelia Bažnyčios vidaus problemas: „Kiek pats Kristus turi kentėti savo Bažnyčioje!“¹⁸

Bendravimas su kitais padeda suvokti savo pačių trūkumus. Kitų dėka tampame kritiškesni sau ir atviresni tiesos reikalavimams. Bažnyčia, kuri nepaisant jos dieviškosios

kilmės drauge yra žemiška ir žmogiška institucija, Viešpaties Jėzaus yra nuolat akinama atsinaujinti ir išlikti atidi Šventosios Dvasios įkvėpimams. Ekumeninio dialogo kelias reikalauja Bažnyčių ne tik atsiversti į Kristų, bet ir labai geranoriškai atsiverti viena kitai bei pripažinti autentiškai krikščioniškas kitų vertybes.¹⁹ Toks atsivėrimas ne tik ugdo krikščionis, bet ir teikia vilgtį ekumenizmo procesui.

Žmogui būdinga lyginti save su kitais ir ieškoti kituose vien savų įsitikinimų patvirtinimo. Tačiau turėtume stotis Kristaus ir Jo Evangelijos akivaizdoje ir toje šviesoje atpažinti amžinąsias ir laikinąsias savos bažnytinės tradicijos vertybes. Toks požiūris leidžia geriau įvertinti save ir kitus, įsigilinti į savosios Bažnyčios mokymą ir kitų Bažnyčių doktrinas. Šis požiūris leidžia pažvelgti į savo Bažnyčios tradiciją iš tam tikro atstumo, o drauge atsiremti į bendrą krikščionybės pagrindą, kuriuo yra Kristaus Evangelija.²⁰

Jonas Kalvinas labai teisingai pažymėjo, kad „nėra nelaimingesnio žmogaus už tą, kuris nedaro jokios pažangos, nors ir mažos.“²¹ Ši tezė nė kiek neprieštarauja katalikiškai

1 pav. Martyno Liuterio „Apmąstymo apie Kristaus Kančią“ (išleisto Vitenberge 1519 m.) titulinis puslapis

krikščioniško gyvenimo sampratai, priešingai, ji yra labai „katalikiška“. Tikintysis, kurio gyvenime stinga kaitos, vedančios brandos link, lieka įsitvirtinęs savo sustabarėjusioje „tiesoje“. Kartą kuo nors įsitikinęs, jis nesugeba modifikuoti savo įsitikinimų per visą gyvenimą. Gyvąjį Dievo tiesą toks asmuo paverčia negyva formule ir pamiršta, kad tiesa yra vertybė, kurią reikia atrasti vis iš naujo. Sustingusią ir nebegaivinančią tiesą, kuriai leido užvaldyti savo protą bei širdį, jis trokšta primesti ir kitiems. Kas nedrįsta atvirai ir geranoriškai pažvelgti į kitų išpažįstamą tiesą, tas lengvai tampa savo paties ribotumo auka. Šitaip prarandamas sugebėjimas pastebėti Dievo tiesą ir jo malonės veikimą už savo apsibrėžto rato ribų. Konfesinė tapatybė, kuri dažnai tėra mentaliteto ir kultūros ypatumų tapatybė, negali būti vertinama kaip aukščiausias asmens ar bendruomenės krikščioniškumo kriterijus. Būtina išmokti atpažinti antraeilius savo konfesinės tradicijos elementus ir pasistengti suvokti bendrųjų tikėjimo pagrindų gelmę ir jų išganomąją prasmę.²²

Kristaus Bažnyčios Šerdis glūdi ne joje pačioje, bet šalia jos – Jėzuje Kristuje, kuris Bažnyčią gimdo ir ugdo.

kardinolas K. Lehmannas (1 pav.).

Išvados

Šiandien galima pasidžiaugti ligi šiol pasiektais ekumeniniais laimėjimais tiek dialoge su stačiatikių Bažnyčiomis, tiek su protestantiškomis Bažnyčiomis bei bažnytinėmis bendruomenėmis. Ekumeniniai procesai yra plačiai paveikę Europos šalis ir jų gyventojus. Daugelio įvairių konfesijų europiečių širdyse rusena tvirta viltis ir ryžtas tolesniam ekumeniniam dialogui.²³

Ekumeninių kontaktų dėka susipažįstame su konkrečia kitų konfesijų krikščionių religinio gyvenimo tikrove ir jų dvasine patirtimi. Taigi ekumeninis bendravimas ugdo pavienius asmenis ir ištisas bendruomenes. Atsiverdami kitose konfesijose puoselėjamos autentiškoms krikščioniškoms vertybėms, tiek asmuo, tiek bendruomenė tampa gyvybingesni ir brandesni.

Ekumenizmas – tai ne tik dialogas tarp skirtingų konfesijų krikščionių, bet ir išsūkis bei paskata nuolatos gilinti savo krikščioniškąjį tikėjimą ir skaidrinti gyvenimą. Ekumeninis dialogas nieko neverčia išsižadėti savo tapatybės, tačiau kviečia kitų supratimui ir pagarbai. Nors konfesiniai skirtumai sudaro kliūtis visų krikščionių vienybei, tačiau drauge jie nuolat primena dieviškųjų slėpinių didingumą ir jų išgyvenimo įvairovės galimybę.

Be abejo, ekumeninis išipareigojimas jokių būdu neturi nustelbti mūsų noro pažinti visą savosios – Katalikų Bažnyčios dvasinių turtų panoramą ir gelmę. Atpažindami atsiskyrusiųjų brolių krikščioniško gyvenimo vertybes esame pašaukti įsigilinti į tą dvasinį lobyną, kurį randame katalikybėje. Tik gilus katalikiškosios doktrinos pažinimas sudaro prielaidas vaisingam kitų konfesijų mokymų tyrinėjimui.

Bažnyčios doktrina apie Dievo perichorezė analogijos būdu gali būti pritaikyta žemiškojo gyvenimo tikrovėje. Ekumeninis procesas siekia ne tik susiskaldžiusių krikščionių vienybės, bet ir vieni kitų praturtinimo bei bendro krikščioniškojo gyvenimo atnaujinimo.

NUORODOS

- ¹ Jonas Paulius II. Žengiant per vilties slenkstį. Vilnius. 1995. P. 127–128.
- ² Jonas Paulius II. Apaštališkasis laiškas *Novo millennio ineunte*. Kaunas. 2001. 48.
- ³ Cyril of Jerusalem. Catechese 18.
- ⁴ Roger Schutz. Die Gewalt der Friedfertigen. Freiburg. 1972. P. 66.
- ⁵ Brolis Roger išreiškė nuomonę, kad popiežius visus protestantus galėtų pripažinti katalikais ir paskelbti, kad jie priklauso Bažnyčiai, nes jie jau išpažįsta tikėjimą į Kristų. Jis siūlė pamąstyti, ar negalima būtų leisti priimti šv. Eucharistiją tiems protestantams, kurie tiki realiu Kristaus buvimu Duonos ir Vyno pavidalais bei nuosirdžiai trokšta krikščionių vienybės. Tokiu būdu Eucharistija galėtų tapti vienybės versme. Apie tai kalbėdamas, brolis Roger apeliavo į Mišių už krikščionių susivienijimą Komunijos maldą: „Mūsų priimamas Švenčiausiasis Sakramentas, Viešpatie, tegul atkuria Bažnyčios vienybę, kurią pats savimi vaizduoja.“ Roger Schutz. Die Gewalt der Friedfertigen. Freiburg. 1972. P. 74–76.
- ⁶ Pranciškus Salezas. Išganymo kelias. Kaunas. 2002. P. 25–26.
- ⁷ Jonas Paulius II. Posinodinis apaštališkasis paraginimas *Ecclesia in Europa*. 17. // Bažnyčios žinios. Kaunas. 2003. Nr. 16–19.
- ⁸ Stormon E.J. Towards the Healing of Schism. New York. 1987.
- ⁹ Dekretas dėl ekumenizmo *Unitatis redintegratio*, nr. 7 // Vatikano II Susirinkimo nutarimai. Vilnius: Aidai. 2001.
- ¹⁰ Ratzinger J., Lehmann K. Mit der Kirche leben. Freiburg: Herder. 1977. P. 58.
- ¹¹ Religijos laisvės deklaracija *Dignitatis humanae*, 1 // Vatikano II Susirinkimo nutarimai.
- ¹² Jonas Paulius II. Enciklika *Ut unum sint*. 18 // Bažnyčios žinios. Kaunas. 2002. Nr. 1–2.
- ¹³ Hryniewicz W. Duchowość calości // Ku chrześcijaństwu jutra. Red. W. Hryniewicz, J. S. Gajek, S. J. Koza. Lublin. 1997. P. 751–753.
- ¹⁴ *Tarpuskvarbos* terminas iš: Vorgrimler H. Naujasis teologijos žodynas. Kaunas. 2003. P. 536.
- ¹⁵ Pirmas *περιχώρησις* sąvoką pavartojo šv. Jonas Damaskietis (apie 675–750 m.).
- ¹⁶ Hryniewicz W. P. 753–754.
- ¹⁷ Buber M. Dialogo principas. T. II. Vilnius: Katalikų pasaulis. 2001. P. 69–70.
- ¹⁸ Ratzinger J. (*Benedict XVI*). Way of the Cross at the Colosseum. Meditations and Prayers. 2005. 9 Station.
- ¹⁹ Kasper W. That They May All Be One: the Call to Unity. Continuum Academic Publishing. 2005.
- ²⁰ Hryniewicz W. P. 755–758.
- ²¹ Kalvinas J. Auksinės krikščioniško gyvenimo tiesos. Kaunas. 2000. P. 15.
- ²² Hryniewicz W. P. 751–753.
- ²³ Jonas Paulius II. Posinodinis apaštališkasis paraginimas *Ecclesia in Europa*. P. 17.

ŠALTINIAI IR LITERATŪRA

1. Buber M. Dialogo principas. T. II. Vilnius: Katalikų pasaulis. 2001.
2. Hryniewicz W. Duchowość calości. // Ku chrześcijaństwu jutra. Red. W. Hryniewicz, J. S. Gajek, S. J. Koza. Lublin. 1997.
3. Jonas Paulius II. Posinodinis apaštališkasis paraginimas *Ecclesia in Europa*. // Bažnyčios žinios. Kaunas. 2003. Nr. 16–19.
4. Jonas Paulius II. Enciklika *Ut unum sint*. // Bažnyčios žinios. Kaunas. 2002. Nr. 1–2.
5. Jonas Paulius II. Apaštališkasis laiškas *Novo millennio ineunte*. Kaunas. 2001.
6. Jonas Paulius II. Žengiant per vilties slenkstį. Vilnius. 1995.
7. Kalvinas J. Auksinės krikščioniško gyvenimo tiesos. Kaunas. 2000.
8. Kasper W. That They May All Be One: the Call to Unity. Continuum Academic Publishing. 2005.
9. Pranciškus Salezas. Išganymo kelias. Kaunas. 2002.
10. Ratzinger J., Lehmann K. Mit der Kirche leben. Freiburg: Herder. 1977.

11. Ratzinger J. (*Benedict XVI*). *Way of the Cross at the Colosseum. Meditations and Prayers*. 2005.
12. Schutz Roger. *Die Gewalt der Friedfertigen*. Freiburg. 1972.
13. Stormon E. J. *Towards the Healing of Schism*. New York. 1987.
14. Vatikano II Susirinkimo nutarimai. Vilnius: Aidai. 2001.
15. Vorgrimler H. *Naujasis teologijos žodynas*. Kaunas. 2003.

Gauta: 2007 03 19

Parengta spaudai: 2007 12 19

Romualdas DULSKIS

THE ECUMENICAL DIMENSION OF CHRISTIAN HERITAGE

S u m m a r y

Ecumenical communication enables the development of individuals and of whole communities. Due to inter-denominational contacts we get to know the religious life and spiritual experience of different ecclesiastic communities. Thanks to other people one acquires a more critical attitude towards oneself and becomes more open to what is required of truth. Besides the Churches' divine origin, it is, at the same time, an earthly and human institution, which is constantly being urged by the Lord to renew itself and heed the inspirations of the Holy Spirit. The way of ecumenical dialogue requires that Churches not only convert to Christ, but also show good faith and open up to one another, and recognize the authentic Christian values of others.

That is why Ecumenism is not only a dialogue between different Christian denominations but also a challenge and an encouragement to deepen our Christian faith and make life brighter. The Ecumenical dialogue does not force one to renounce one's identity; however it urges one to understand and respect other people. Though denominational differences create obstacles for solidarity of all Christians, on the other hand, they constantly remind us about the majesty of divine mysteries and the opportunity to experience their diversity.

While speaking about the valuable exchange between Christian Churches, one has in mind, first of all, the spiritual wealth of Catholicism and Orthodoxy. The Protestant tradition may be considered less rich historically and more oriented toward a present-day relationship between man and God. Due to the strongly accentuated religiousness of present-day in Protestantism, some especially meaningful peculiarities and phenomena of Christian life come to light.

Ecumenism is far from being an easier way; it is rather a challenge for expanding one's outlook, raising questions about the essence of Christian faith and making radical changes in one's everyday Christian life.

In this context, one can mention Martin Buber, the philosopher of religion and the creator of the well-known *philosophy of dialogue*, and his worthwhile insights about religion as a phenomenon and as a closed system, its possible mistakes and the shortcomings of its confessors. When one begins to discern that religion is fulfilling in itself and when it is presented as a self-affirming doctrine, the danger arises that the vocation of the Church will be made narrow and diminished. Religion as a system satisfied within itself, self-assured and arrogant – a religion, which believes in religion, becomes stagnant and lacking in vitality. Such a religion is more apt to hide the face of God than show it. It becomes the noblest form of insensitivity for Revelation.

A global and integrated attitude toward various values present in Christian denominations tends to create an authentic ecumenical spirituality. Such an attitude, out of which develops other knowledge of Christian traditions, enriches everyone's mutual participation in one and the same mystery of redemption. Life in Christ's Church must essentially be "Catholic", i.e. all-encompassing. It must try to discern "all truth" (John 16.13) and it must be submerged in contemplation of God's salvation economy. This living desire for "all truth" should refresh not only the life of the local Church but also the religious practices of each believer. Christ's plenitude of truth excels the traditions and experience of the local Churches and in this truth exists the hope for a better and more united Church in the future.

One can speak about ecumenical spirituality, because ecumenism grew out of the grace of the Holy Spirit and it is one of the great gifts of God to the European continent. So, this very same Spirit, which according to the Savior's promise, leads us to the plenitude of truth. God's Spirit is active everywhere where believers "call

upon the name of our Lord Jesus Christ" (1 Corinthians 1, 2). This calling upon and the effort to live according to Christ's teaching are happening in all Christian communities.

The ecumenical movement got its start and its further development was inspired by saintly persons of various Christian denominations, who distinguished themselves with a deep faith and a great trust in the action of the Holy Spirit. Therefore, all Christian Churches are realities, which point the way to redemption. Thus one can conclude that all achievements on the ecumenical path are not only the result of people of good will, but also due to the action of the Holy Spirit.

PAGRINDINIAI ŽODŽIAI: ekumeninis dialogas, Bažnyčia, krikščioniškos konfesijos, ekumeninis dvasingumas.

KEY WORDS: Ecumenical dialogue, Church, Christian denominations, ecumenical spirituality.

Romualdas Dulskis – kunigas, teologijos daktaras, Vytauto Didžiojo universiteto Katalikų teologijos fakulteto profesorius. Europos katalikų teologų draugijos Tarybos narys. Moksliniai interesai: ekumenizmas, dvasingumas, tarpreliginis dialogas, pašaukimų teologija. Adresas: Rotušės a. 14 b, LT-44279 Kaunas. El. paštas: r.dulskis@ktf.vdu.lt.

Romualdas Dulskis – Priest; Doctor of Theology; Professor at the Faculty of Catholic Theology, Vytautas Magnus University. Member of Curatorium of European Society for Catholic Theology. Professional Interests: Ecumenism, Spirituality, Interreligious Dialog, Theology of Vocation. Address: Rotušės a. 14 b, LT-44279 Kaunas. E-mail: r.dulskis@ktf.vdu.lt.